

Rapport - Raad van 11/01/2021**Onderwerp** : Voorstel van motie ingediend door dhr. WAUTERS en mevr. DEBAETS, Gemeenteraadsleden.Voorstel van motie betreffende de heraanleg van het Koningsplein
-----**ONTWIKKELINGEN****De Koningswijk en het Koningsplein**

De Koningswijk wordt gevormd rond 2 grote gehelen, het Koningsplein en het Warandepark. Beide plaatsen worden gekenmerkt door een uitzonderlijk stedenbouwkundig en architecturaal patrimonium uit de XVIIIe en XIXe eeuw en hun inrichting vertoont een opmerkelijke samenhang. De heraanleg van de wijk is het beste voorbeeld van een geslaagd samenspel tussen stedenbouwkundige, artistieke en patrimoniale dimensies binnen een zeer kwaliteitsvolle openbare ruimte.

De neoklassieke bouwkunst is er op zijn hoogst. Redelijkerwijze kan men de heraanleg van het Koningsplein niet loskoppelen van de aanleg van de zone van het Warandepark, zonder het risico te lopen een precedent te creëren dat nefast zou kunnen zijn voor het majestueuze karakter van de Koningswijk, die tot nu toe haar oorspronkelijke zuiverheid heeft kunnen behouden.

Het wegennet dat progressief tot stand kwam in de wijk, en verbeterd werd in de jaren 1840, is een inrichtingsmodel dat navolging kreeg tot de jaren 1920, bij de aanleg van de Franklin Rooseveltlaan. Door zijn relatief lange bestaan heeft het systeem zijn deugdelijkheid al bewezen.

Voor het eerst toegepast in de Koningswijk, is het voetpad fysiek en conceptueel één met de andere stedelijke elementen. Het neoklassieke voetpad is verhoogd en gescheiden van de rijweg door een stoeprand in blauwe steen. De stoeprand mag aanzien worden als een soort sierlijst – als plint – dat de basis vormt, waarop de bouwsels rusten, in navolging van de voetstukken van standbeelden, de sokkels van zuilen, de grondmuur van gevels en hekkens. Deze uitvinding van het trottoir maakt van het Koningsplein een plaats die bijdraagt tot het collectief geheugen, nuttig en onmisbaar voor de toekomstige generaties om goed de drijvende krachten van de evolutie van stadsvernieuwing te begrijpen en om op hun beurt equivalente kwalitatieve interventies te ontwaren.

Deze nieuwe cultuur van voetpaden zal er uiteindelijk toe leiden dat de Stad Brussel anno 1846 een organiek reglement over voetpaden zal aannemen. De doelstelling van de initiatiefnemers van dit ontwerpreglement was wel degelijk het begunstigen van de voetganger.

Het is op dat ogenblik dat het concept van het voetpad als stedenbouwkundig dispositief - t.t.z. een veralgemeend éénvormig netwerk van voetpaden als onderdeel van de openbare weg - geleidelijk in de plaats komt van het concept van het voetpad als architecturaal element, zijnde een platform vóór of rond een gebouw dat aanzien wordt als het verlengde van het privé-domein.

Deze ingesteldheid, die verhoogde trottoirs rechtvaardigt om de “private ruimte” van de voetgangers af te bakenen, is niet te verzoenen met fietsverkeer, dat kan geïntegreerd worden op de rijbaan naast de voetpaden. Deze bescherming van de voetgangers, die reglementair toekomt aan de overheid, rechtvaardigt zich des te meer omdat deze plaats druk bezocht wordt o.w.v. het internationale museumgehalte van het Koningsplein en haar directe omgeving.

Op Europese schaal is het straatpatrimonium van de Koningswijk een uniek voorbeeld van moderne wegenis dat aangelegd werd een tiental jaren vóór de grote stedelijke transformaties op Haussmann-wijze, die konden genieten van de inbreng en knowhow van de Belgische industrie.

Het Koningsplein, rechthoekig en symmetrisch, heeft sinds de creatie ervan weinig veranderingen ondergaan. De aanleg van het plein is het resultaat van de reflectie van twee Franse architecten : Jean-Benoît-Vincent Barré et Gilles-Barnabé Guimard.

Vandaag vindt men, rond dit Koningsplein, talrijke culturele instellingen van Brussel : het BELvue-museum, de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, het Muziekinstrumentenmuseum, de overblijfselen van het oude Paleis van Brussel en het Magritte-museum. Dit benadrukt nog eens de culturele en toeristische uitstraling van het Koningsplein, die een bijzondere aandacht van de publieke overheid vereist inzake de toegankelijkheid voor voetgangers, in termen van kwaliteit van het aanbod, comfort en veiligheid voor iedereen. In het bijzonder ook voor slechtziende personen, voor wie gevels en stoepranden natuurlijke gidslijnen zijn. Voor deze bezoekers bemoeilijkt het wegnemen van stoepranden hun oriëntatie in de ruimte.

Ten slotte, volgt het oorspronkelijke project voor de heraanleg van het Koningsplein, door Beliris neergelegd in 2018, de voorschriften van haar oorspronkelijke bedenkers. Bovendien heeft dit project, in de huidige milieusituatie, de grote verdienste om volstrekt aan te leunen bij de principes van duurzaamheid en circulaire economie, door bewust te kiezen voor het maximale hergebruik van bestaande materialen.

Het renovatieproject van het Koningsplein

De opties van het project tot heraanleg van het Koningsplein door Beliris in 2018 neergelegd, zijn de volgende :

- Het comfort en de functionaliteit van de openbare ruimten verbeteren voor de zachte weggebruikers, met verbreding van de voetpaden in blauwe steentegels;
- De leesbaarheid van de ruimte van het plein vergemakkelijken;
- De centrale ruimte bestemd voor de tram ophogen;
- het optimaal hergebruiken van bestaande materialen.

De overlegcommissie van 24 oktober 2018 heeft volgend advies verstrekt :

- geen niveaoverschillen, van gevel tot gevel ;
- de verkeersstromen van voertuigen kanaliseren met paaltjes in blauwe steen
- het versmallen van het rijgedeelte van de Hofbergstraat ter hoogte van de aansluiting op het Koningsplein, overwegen.

De administratieve stappen voor de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning

---

Verskillende stappen werden doorlopen sinds 2018, in deze volgorde :

- een volledig dossier ontvangen door de gemachtigde ambtenaar in juni 2018 ;
- een dossier verstuurd naar de Stad voor de bijzondere maatregelen en advies in juni 2018 ;
- het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen ontvangen in juli 2018 ;
- de ontvangst van het advies van de overlegcommissie in november 2018 ;
- de aanvraag tot plannenwijziging in toepassing van art. 191 in februari 2020 ;
- de schorsing van de vergunningsprocedure o.w.v. Covid : maart tot juni 2020.

Op dit moment moeten de door Beliris gewijzigde plannen overgemaakt worden aan de gemachtigde ambtenaar. De volgende toekomstige stappen zijn gekend :

- het opstarten van nieuwe bijzondere maatregelen voor bekendmaking door de gemachtigde ambtenaar ;
- het advies van de overlegcommissie ;
- het advies van de Stad Brussel ;
- eventuele “mineure” planwijzigingen gevraagd door de gemachtigde ambtenaar ;
- het afleveren van de unieke vergunning door de gemachtigde ambtenaar.

MOTIE betreffende de heraanleg van het Koningsplein

- Gelet op de algemene beleidsverklaring van de Brusselse Regering 2019-2024 die onderstreept dat « een beleid van duurzame territoriale ontwikkeling ook een beleid is dat bezorgd is om het patrimonium. De Regering zal enerzijds het beleid ter bescherming en renovatie van het Brusselse patrimonium verderzetten en anderzijds inspanningen leveren voor de bouw van het patrimonium van morgen... » ;
- Gelet op het advies van ARAU op datum van 01-07-2020 ;

- Overwegende dat enkel de portieken naar de straten op de hoeken en de gevels van de gebouwen rond het Koningsplein geklasseerd werden in 1951 ;
- Overwegende dat volgens de interpretatie van de huidige regionale wetgeving, voor de bescherming enkel rekening gehouden wordt met de architecturale en monumentale dimensie van elke gevel en elke portiek, en dat de bodem van het plein niet beschermd is ;

De Gemeenteraad van de Stad Brussel

Nodigt de Brusselse Regering uit :

- om terug te komen tot de inhoud en de stedenbouwkundige objectieven van de oorspronkelijke vergunningsaanvraag, neergelegd door Beliris in 2018, en de lopende administratieve procedure in die zin verder te zetten ;
- om toepassing te maken van de principes van duurzaamheid en circulaire economie door het maximale hergebruik van de bestaande materialen bij de renovatie van het Koningsplein ;
- om de doorgang van het fietsverkeer te vergemakkelijken en te beveiligen, geïntegreerd in de rijbaan langs de trottoirs van het plein, door het gebruik van platte en met punthamer bewerkte blauwe steen van het type dat de Stad Brussel gebruikt heeft in de voetgangerszone ;
- om een procedure ter klassering van het Koningsplein op te starten, onder voorafgaand advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen.

(g) dhr. Didier WAUTERS en mevr. Bianca DEBAETS,, Gemeenteraadsleden.

Bibliografie Bronnen :

- Christophe Loir, « Le trottoir et l'invention de la rue moderne », Bruxelles-Patrimoines, décembre 2019, n°32
- Thomas Schlessler, Le paysage urbain néoclassique à Bruxelles Pentagone. Un patrimoine urbanistique remarquable de la ville contemporaine, étude de la CRMS, 2019
- Christophe Loir, Le patrimoine néoclassique (coll. Bruxelles, Ville d'Art et d'Histoire, 57), Bruxelles, Bruxelles Urbanisme et Patrimoine, 2018

Bijlagen :

